

Ett parti av och för arbetare

Kommunistiska Partiets program

Kommunistiska Partiet
Kommunisterna.org

Kommunistiska Partiets program

**Antaget på
Kommunistiska Partiets tjugonde kongress,
4-6 januari 2024**

Partiprogrammet sammanfattar partiets världsbild, analyser, historia och vision. Det definierar partiets syfte och bestämmer dess riktning. Hela partiets verksamhet utgår från och överensstämmer med programmet sådant som det är beslutat.

Socialismen är nödvändig. Det kapitalistiska systemet kan varken lösa dagens eller framtidens problem. Tvärtom är det orsaken till problemen. Kapitalismen skapar allt djupare ekonomiska kriser, ett klimat i sammanbrott och växande samhällsklyftor. Medan överklassen säkrar sina vinster och sin makt får den stora majoriteten ökad otrygghet och hårdare livsvillkor.

Det finns alternativ till girighet, kaos och orättvisor. Det går att skapa ett samhälle som istället bygger på solidaritet, planmässighet och rättvisa – ett socialistiskt samhälle. Gemensamt ansvar måste ersätta privatiserad kortsiktighet och de värden som skapas i samhället ska användas till att tillgodose människors behov i livets alla skeenden. Det är kommunismens idé.

Här presenteras Kommunistiska Partiets program. Kom med oss i kampen för en bättre framtid och en bättre värld.

A | Den omänskliga kapitalismen

1) Kommunistiska Partiet är ett revolutionärt arbetarparti. Vårt mål är en fullständig omvandling av samhället. Vi vill avskaffa kapitalismen och i dess ställe upprätta ett arbetarstyrt, socialistiskt samhälle.

Klasskampen utgör den avgörande kraften i samhällsomvandlingen. Det är genom självständig kamp för egna intressen som arbetarklassen kan utmana och störta kapitalismen. Arbetarklassens befrielse är dess eget verk.

Den socialistiska revolutionen vänder upp och ned på samhällspyramiden. Arbetarklassen och närstående grupper erövrar samhällsmakten och använder den i folkflertalets intresse. Borgarklassen fräntas sitt kapital och sin privilegierade ställning.

2) Kapitalismen är ett exploaterande ekonomiskt system. Jakten efter största möjliga vinst driver kapitalet att hämningslöst suga ut all rikedomas källor; den mänskliga arbetskraften och naturen. Det skapar fattigdom mitt i rikedomerna och ett överutnyttjande av naturens begränsade resurser.

Kapitalet måste växa för att överleva. Den kapitalistiska tillväxtdriften skapar en allt större och mer avancerad produktion, men förhindrar samtidigt att tillväxten används för att befria människan från lönearbetets tvång. För att behålla och öka vinsterna genomsyras samhället av en konsumtionshysteri där marknaden ständigt försöker skapa nya behov.

Kapitalismens vinstmaximerande tillväxt står i vägen för social utveckling och hållbar resurshushållning.

3) Kapitalismen har byggt upp ett gigantiskt produktionssystem som gör varje arbetande till en länk i en kedja som omfattar alla sektorer i samhället. Den kapitalistiska produktionen är samhälls- till sin karaktär.

Men under kapitalismen är ägandet fortfarande privat. Produk-

tionen inrättas efter kapitalägarnas krav på profit, inte efter samhällets och människors behov.

Den grundläggande motsättningen under kapitalismen är den mellan produktionens kollektiva, samhälleliga karaktär och det privata ägandet, vilket ger kapitalisterna rätt att tillägna sig produktionsresultatet. Den kan bara lösas genom att ägandet också blir samhälleligt.

4) Sedan sin uppkomst har det kapitalistiska systemet utlöst återkommande kriser som kastar ut arbetare i massarbetslöshet och social misär.

Den kapitalistiska krisen beror inte på brist utan på överflöd. Massproduktionen av varor får inte avsättning på marknaden, inte för att det saknas behov, utan för att det saknas köpkraftig efterfrågan.

Krisen avslöjar kapitalismens destruktiva karaktär. I krisen förstörs gigantiska produktionsresurser för att de för stunden inte kan skapa tillräckligt stor profit. Först när förstörelsen återställt profitmöjligheterna och balansen mellan utbud och köpkraftig efterfrågan, kommer produktionen igång igen.

Krisen punkterar skoningslöst myten om en kapitalism med mänskligt ansikte. Trots växande behov av materiella och sociala nyttigheter slår arbetsplatser igen och välfärden rustas ner. Arbetarklassen får betala för en kris den inte bär minsta ansvar för, samtidigt som borgarklassen lägger beslag på alla resurser för att rädda sig själv och sitt finanssystem.

5) Kapitalismen drivs av kravet att ständigt få kapitalet att växa. Det får kapitalismen att brutalt överskrida de gränser som sätts av naturens ändliga resurser och möjligheter att återskapa sig själv. Rovdriften leder till skövling av biologiska bestånd och råvarutillgångar och till stora utsläpp av gifter och växthusgaser. Den globala uppvärmningen är framför allt kapitalismens verk.

På några få århundraden har kapitalismen skapat en klimatkris

som dramatiskt ändrar livsvillkoren på jorden och som hotar att förvandla hundratal miljoner människor till klimatflyktingar. Miljö- och klimatkrisen visar att kapitalismen måste ersättas av en ekonomisk ordning som planmässigt hushållar med naturens resurser i avsikt att lämna dem i förbättrat skick till kommande generationer.

6) För att hitta lönsam avkastning jagar kapitalet över hela världen och tränger in i all mänsklig verksamhet. För de svenska kapitalisterna är Sverige för litet. Därför flyttar de kapital och jobb till låglöneländer, där större vinster förväntas. Kapitalet tar inget ansvar för Sverige eller för människorna som bor här.

När kapitalexporten inte kan suga upp allt kapital ger sig kapitalisterna på verksamheter som tidigare varit undandragna kapitalistiska vinstkrav och varuproduktion, som den offentliga välfärdssektorn. De vill också komma åt de delar av ekonomin som varit reglerade eller som drivits som offentliga monopol. Allt som kan ge vinst görs till varor på den kapitalistiska marknaden.

Den så kallade globaliseringen är ett uttryck för kapitalets gränslöshet i en värld som avlägsnat alla hinder för dess framfart.

7) Den fria konkurrensen under kapitalismen är en myt. Den upphävs genom uppkomsten av allt större monopol, som lägger beslag på ökade profiler genom uppdelning och kontroll av marknaderna.

Monopolföretagen utgör jättelika nätverk, vars förbindelser planeras och organiseras in i minsta detalj. Men planeringen i det enskilda företaget har ingen motsvarighet i den kapitalistiska ekonomin som helhet, som präglas av kaos och kortsiktighet.

Kapitalismen står i vägen för ett effektivt och hållbart nyttjande av produktionsresurserna.

8) Monopolkapitalismen har skapat ett allt större överskottskapital som inte finner lönsam avkastning i den produktiva ekonomin

och som därför söker sig till finansiell spekulation. Banker och finansinstitut ges en alltmer dominerande roll i ekonomin, som en parasitär utväxt på produktionen och med kapitalägarna som arbetsbefriade inkasserare av ränta.

Spekulationsekonomin visar att kapitalismen inte förmår ta tillvara samhällets hela produktiva förmåga.

9) Det privata ägandet av industrier, råvaror, banker och andra samhällsfunktioner är föråldrat och utgör en broms för fortsatt utveckling. Privategendomens system leder till permanent massarbetslöshet, växande sociala klyftor och rovdrift på naturens begränsade resurser.

Därför måste kapitalismen ersättas av socialism, ett ekonomiskt system som kan organisera produktionsresurserna i enlighet med naturens begränsade resurser och människors behov i livets alla avseenden.

B | Det svenska klassamhället

10) Det kapitalistiska Sverige präglas av stora orättvisor och växande klyftor mellan fattiga och rika. Den arbetande majoriteten – arbetarklassen – som bygger samhället genom produktivt och samhällsnyttigt arbete i fabriker och gruvor, inom sjukvård och omsorg, på byggen, inom kommunikationer, service och handel, i skolor och andra sektorer, saknar inflytande över arbetets organisation och produktionsresultatets fördelning.

Det skapande, produktiva arbetet betraktas som en kostnad av en allt girigare överhet som sätter kortsiktiga vinstintressen före människors behov av arbete, välfärd, kultur och en livsbejakande miljö.

11) Det svenska klassamhället styrs av den minoritet, borgarklassen, som i kraft av ägande och kontroll över kapitalet lever på

andras arbete. Det stora flertalet människor tvingas berika denna minoritet genom att sälja den enda tillgång de har, den egna arbetskraften.

Den kapitalistiska samhällspyramiden bärs upp av arbetarklassen, som utgör utsugningens källa och nödvändiga förutsättning.

Arbetarklassen har en särskild roll i det kapitalistiska samhället. Arbetarklassen kan göra sig av med borgarklassen, som inte är nödvändig för produktionsprocessen, men kapitalisterna kan inte göra sig av med de arbetande utan att samtidigt förgöra sig själva. Arbetarklassen har allt att vinna och inget att förlora på en socialistisk samhällsomvandling.

För mellanskikten i samhället – som småföretagare och de grupper av löneanställda som har tilldelats en styrande ställning, den så kallade medelklassen – är situationen en annan. I den mån dessa skikt hamnar i konflikt med borgarklassen kämpar de i första hand för att bevara sin ställning som just mellanskikt.

I kamp för dagsaktuella krav går det att sluta allianser med dessa grupper, och enskilda människor bland dem kan vinnas för arbetarklassens intressen. Men som skikt i samhället har de en ställning att försvara mellan de båda huvudklasserna. Mellanskikten vacklar därför i klasskampen.

12) Det nyliberala systemskiftet har drivit fram ökade klassklyftor, massarbetslöshet och etnisk segregation. Denna utveckling har skapat ett socialt underskikt i samhället som permanent hålls utanför den reguljära arbetsmarknaden och som hänvisas till social isolering och utanförskap.

En liten del av detta skikt hamnar i kriminalitet, men till sin huvuddel har de socialt marginaliserade gemensamma intressen med arbetarklassen.

13) Kampen mellan klasserna utgör huvudmotsättningen under kapitalismen. Vid sidan av klasskonflikten verkar andra konflikter,

som påverkas av klassamhällets över- och underordning.

En av dessa är patriarkatet, att män som grupp är överordnade kvinnor. Denna konflikt är lika gammal som klassamhället. Patriarkatet har sin grund i materiella villkor. Med hjälp av en ideologisk överbyggnad upprätthålls strukturer och normer som underordnar kvinnor och gynnar män.

Kapitalismen drar nytta av de patriarkala strukturerna, som dels håller kvar kvinnorna i särskilda delar av arbetsmarknaden och dels gör det möjligt att fortsatt sätta lägre löner och behålla sämre anställningsvillkor för kvinnor på hela arbetsmarknaden.

Arbetarklassens kvinnor är dubbelt förtryckta, både som arbetare och som kvinnor. Patriarkatets rötter i klassamhället gör kampen för kvinnans frigörelse till en nödvändig del i kampen för socialismen.

14) Trots lagar som förbjuder diskriminering finns en strukturell rasism i Sverige. Människor med ursprung i undertryckta och tidigare koloniserade länder hänvisas till lågavlönade och otrygga jobb, om de alls får några, och har sämre chans till bostad och utbildning. Rasistiska strukturer leder till segregation i arbetslivet och i boendet och utgör en källa till kränkande behandling.

Idéerna om vissa folks överlägsenhet är gamla. Men rasismen som ideologi utvecklades under kapitalismen för att legitimera slavhandel och kolonialism. Idag används rasismen för att splittra arbetarklassen.

15) Borgarklassens makt i samhället skyddas av staten och vilar ytterst på dess våldsorgan, såsom polis, militär, domstolar och fängelser, kompletterade med ett växande inslag av privata säkerhetsbolag.

Makten legitimeras av ideologisk propaganda, där ett alltmer kommersialiserat och likriktat medieflöde används för att hålla arbetarklassen i okunskap och passivitet. Individuella lösningar genomsyrar samhället och försvårar kollektivt agerande och kamp.

Den folkfientliga politiken verkställs och försvaras av politiker och byråkrater i samhällets överbyggnad. Höga löner, skattefria förmåner och rader av andra privilegier gör att detta samhällsskikts intressen flätas samman med kapitalisternas.

16) Staten är till sin grundläggande karaktär ett organ för klassförtryck, men den är också ett uttryck för styrkeförhållandet mellan klasserna. I perioder när borgarklassen känner sig hotad kan arbetarklassen via staten tillkämpa sig sociala och politiska reformer.

Den så kallade välfärdsstaten utgjorde en borgerlig kompromiss i en tid när kapitalismen hotades både av en hårdnande klasskamp inom landet och av en reellt existerande socialism i andra länder. Men så snart styrkan i hotet minskade inledde borgarklassen en offensiv, det nyliberala systemskiftet, för att återta det som arbetarklassen vunnit.

Reformer kan tillfälligt förbättra arbetarklassens läge, men de avskaffar inte kapitalismen. För att kampen för reformer ska ge bestående resultat måste de göras till en del av kampen för en socialistisk samhällsomvandling.

17) Under kapitalismen är demokratin den statsform som bäst tjänar arbetarklassens kamp. De demokratiska fri- och rättigheterna underlättar facklig och politisk organisation och därmed arbetarklassens självständiga agerande. Arbetarrörelsen gick därför i spetsen i kampen för demokratins införande.

I det kapitalistiska Sverige är demokratin ändå inskränkt och till delar skenbar, på grund av kapitalets makt över ekonomi och opinionsbildning. Folket reduceras till väljare med rätt att yttra sig en gång vart fjärde år om vilka som ska förvalta kapitalismen. Mellan valen är folket hänvisat till demokratins åskådarläktare.

För borgarklassen är demokratin bara ett av flera alternativ. När demokratin begränsar eller används till att bryta kapitalets makt försöker borgarklassen inskränka eller avskaffa de demokratiska

fri- och rättigheterna. Den demokratiska kampen förblir därför en del av arbetarklassens kamp.

18) I kampen för att flytta fram kapitalets positioner samarbetar borgarklassen internationellt, främst genom det svenska medlemskapet i Europeiska Unionen.

EU utgör de europeiska monopolkapitalens gemenskap. Syftet är att stärka de europeiska storföretagens position på världsmarknaden. Priset betalas av arbetarklassen genom sämre löner, arbetsvillkor och sociala rättigheter.

EU innebär grundlagsfäst högerpolitik, direkt genom EU:s fördrag, som står över nationell lagstiftning, men också indirekt genom att nationell lagstiftning måste anpassas efter EU-lagarna. Makten förskjuts från medlemsländernas valda parlament till EU:s byråkratiska institutioner.

Genom EU-medlemskapet urgröps den nationella suveräniteten och demokratin begränsas ytterligare.

C | En orättvis världsordning

19) Kommunistiska Partiet motsätter sig allt förtryck, all utsugning och all ojämlikhet mellan nationer, länder och folk. Vår solidaritet känner inga nationsgränser. Arbetarklassens kamp är nationell till formen, men internationell till innehållet.

20) Det kapitalistiska systemet binder ihop jordens länder och folk i ett världsomspännande system av utsugning, beroende och förtryck. Kapitalismen befinner sig i sitt imperialistiska stadium.

Efter socialismens sammanbrott och kapitalismens återupprättande i länder som Ryssland och Kina omsluter det kapitalistiska systemet hela världen. Den kapitalistiska världsmarknaden är åter enhetlig.

Men enheten bär fröet till splittring. När det globala kapitalet

söker sig till nyöppnade och mer lönsamma marknader avstannar mogna ekonomier och nya kapitalistiska centra skapas. Den olikmässiga utvecklingen skärper konkurrensen och lägger grund till växande konflikter om kontrollen över råvaror och marknader.

Under 1900-talet gav konkurrensen mellan olika stormakter och block upphov till två imperialistiska omfördelningskrig, första och andra världskriget. Länder med snabbare ekonomisk utveckling gjorde anspråk på mer livsrum och större del i den imperialistiska utsugningen.

Efter andra världskriget har USA kontrollerat den kapitalistiska världsmarknaden, i växande utsträckning i allians med Europeiska Unionen. Denna ordning utmanas av kapitalismens mycket snabbare utveckling i framförallt Asien, men också av självständighetssträvanden i Latinamerika och Afrika, där allt fler länder vägrar underordna sig USA:s och tidigare kolonialmaktens herravälde.

Länder som Kina och Indien står med ena benet i fattigdom och underutveckling, men den expansiva kapitalismen i dessa stora länder har potential att på sikt utmana världsmarknadens nuvarande makt-havare, som genom det globala syds växande samarbete inom Brics.

Det tidiga 2000-talets krig om kontrollen över olje- och gastillgångarna i Mellanöstern och Centralasien utgör ett förspel till den olikmässiga utvecklingens växande konflikt. I förlängningen hotar nya imperialistiska omfördelningskrig. Med existensen av kärnvapnen utgör detta ett hot mot allt liv på jorden.

21) Imperialismen skapar en ojämlig och orättvis världsordning. De transnationella monopolen exploaterar hänsynslöst arbetskraft, naturresurser och marknader över hela världen för att lägga beslag på imperialistiska extraprofiter.

Fattiga länder är inte fattiga i brist på resurser, utan för att de plundras på sina rikedomar. Exploateringen bromsar fattiga länders utveckling och tvingar en stor del av jordens befolkning att leva i fattigdom och hunger.

Klassorättvisorna i de enskilda kapitalistiska länderna motsvaras av en lika djup motsättning mellan rika och fattiga länder. Ett relativt välstånd i delar av världen svarar mot ett utbrett elände i andra.

22) Klimatkrisen är orsakad av kapitalismen i de rika länderna, men den drabbar de fattigaste i de fattiga länderna hårdast, genom torka, översvämningar, stormar och andra naturkatastrofer.

Krisen är global och kan bara lösas på ett globalt plan. Ansvaret är gemensamt, men inte likartat. De rika länderna, som släpper ut i särklass mest växthusgaser och som har gjort det under lång tid, måste genomföra drastiska nedskärningar av sina utsläpp. De har också ett ansvar att bidra till klimatomställningen i de fattiga länderna, så att en sådan kan kombineras med ekonomisk och social utveckling. Dessutom ska de kompensera de fattiga länderna för klimatkrisens följder.

På det globala planet måste kampen mot klimatkrisen riktas mot imperialismen och inte minst mot USA, som släpper ut mest växthusgaser per person, men som vägrar att bidra till en minskning.

23) Exploateringen av de fattiga ländernas naturresurser och billiga arbetskraft skyddas av de imperialistiska ländernas politiska, diplomatiska och militära resurser.

Ofta har de imperialistiska länderna hjälp av en inhemsk härskande klass, som säljer ut tillgångarna i utbyte mot ett liv i lyx. Men i mer oberoende länder kan en nationellt inriktad borgarklass ställa sig i vägen för imperialismens anspråk på total makt. Det ger den nationella borgarklassen i undertryckta länder en dubbel karaktär; den är förtryckande i förhållande till sitt eget folk, men representerar legitima intressen i förhållande till imperialismen.

När det är nödvändigt upprätthålls den imperialistiska exploateringen med militärt våld.

24) För att rättfärdiga krig och anspråk på världsherravälde döljer imperialismen sina verkliga avsikter bakom en demoniserad fiende. Kommunismen har tidigare fått spela denna roll. Under tidigt 2000-tal var det islam och en påstådd kamp mellan civilisationerna som pekades ut när USA och dess allierade tog sig rätten att intervensera i och gå i krig mot resursrika länder i Centralasien och Mellanöstern.

Det så kallade kriget mot terrorismen har lett till rättsövergrepp över hela världen, även i Sverige. Det har också underblåst en rasistisk strömning mot muslimer.

Islamofobin är ett av den imperialistiska politikens ideologiska uttryck. När imperialismen söker andra marknader kommer nya fiender att skapas.

25) Imperialismens krig, klimatförändringarna och de enorma klyftorna mellan fattiga och rika tvingar miljontals människor att lämna sina hem och söka trygghet någon annanstans. Den överväldigande majoriteten av alla flyktingar är internflyktingar i sitt eget land eller flyr till ett grannland. Bara en liten del försöker och lyckas ta sig till Europa.

Trots att det är de rika ländernas exploatering och krigföring som orsakar flyktingströmmarna gör de allt för att stänga oönskade migranter och flyktingar ute. En allt högre mur byggs runt Europeiska Unionen.

26) Kommunistiska Partiet hävdar varje nations rätt till självbestämmande som en princip för ett demokratiskt och jämlikt förhållande mellan jordens nationer och folk. Nationell ojämlikhet och nationella motsättningar kan bara utrotas om varje folk ges rätt att självt bestämma över sin egen framtid.

Om det nationella självbestämmandet inte respekteras sprids nationell självgodhet, främlingsfientlighet och rasism i den förtryckande nationen. Detta påverkar också arbetarklassen, som

ideologiskt riskerar att knytas till den härskande klassen och splittas i nationella grupperingar. När arbetare i sådana lägen sluter upp bakom "sin" borgarklass förhindras arbetarklassens kamp för frigörelse.

27) Sverige är ett litet imperialistiskt land som aktivt deltar i imperialismens anfallskrig. Svenska soldater mördar för att försvara imperialistiska intressen. En mäktig vapenlobby har stort inflytande över svensk utrikespolitik och svenska vapen exporteras och används i krig över hela världen.

Sverige deltar också i utplundringen av den fattiga delen av världen genom kapitalexport, ojämlik handel, ränteutplundring och genom medverkan i en lång rad av den imperialistiska världens gemensamma organisationer.

28) För Kommunistiska Partiet är internationellt samarbete och internationell solidaritet en självklar del i strävan att utplåna all ojämlikhet i världen. Men så länge kapitalismen härskar är internationalismen klassmässig.

Kommunistiska Partiet motsätter sig varje form av internationellt samarbete mellan kapitalister i syfte att ytterligare förslava folken i världens fattiga länder, eller i syfte att stärka en grupp kapitalister i konkurrens med en annan.

Vår internationalism omfattar jordens förtryckta, vars kamp för frigörelse är en del av vår egen.

D | Det socialistiska alternativet

29) Kommunistiska Partiet kämpar för en socialistisk samhällsomvandling. Vi vill ersätta kapitalismens kaos och girighet med ett samhällssystem som bygger på gemensamt ägande och en planmässig produktion som utgår från folkets behov och respekt för jordens ändliga resurser.

30) Den socialistiska revolutionen bryter fåtalets herravälde och upprättar folkflertalets fulla makt över samhällets alla delar.

Den socialistiska demokratin spränger den borgerliga demokratis begränsningar. Den utvidgar demokratin till att omfatta också ekonomin och gör ingen skillnad mellan beslutande och verkställande makt. Genom att upphäva rikedomens och ägandets makt gör socialismen formella rättigheter likvärdiga och reella.

Den socialistiska demokratin strävar efter att vara en deltagande demokrati, det är en förutsättning för socialismens överlevnad och utveckling. Målet är att ersätta myndighetsutövning och förhållandet mellan styrande och styrda med medborgarnas delaktighet i alla beslutsprocesser och i den dagliga skötseln av samhällsfunktionerna.

Den socialistiska demokratin varken utesluter eller förutsätter flerpartisystem. Formerna bestäms av de förhållanden under vilka socialismen byggs, av klasskampen. Utgångspunkten är att garantera folkmajoriteten utvidgad demokrati inom ramarna för den socialistiska samhällsomvandlingens försvar, inkluderande rösträtt, strejkrätt, åsiktsfrihet, yttrandefrihet, föreningsfrihet, mötesfrihet, pressfrihet, demonstrationsfrihet och religionsfrihet.

Så snart omvälvningen är säkrad garanterar socialismen alla medborgare fulla demokratiska rättigheter.

31) Socialismen ersätter den kapitalistiska profitproduktionen med en ekonomi som styrs av människors behov och av naturens begränsade resurser. För att möjliggöra en behovsstyrd produktion överförs alla viktiga produktionsresurser och verksamheter i gemensam ägo. Mot kapitalismens kaos och splittring ställer socialismen planering och samarbete.

Socialismens ekonomiska organisation bestäms av den socialistiska samhällets utvecklingsnivå. För socialismens seger krävs en allsidig utveckling av samhällets produktionsresurser och av produktiviteten, som minskar den nödvändiga arbetstiden och ger människor möjlighet att fullt ut delta i samhällets förvaltning.

För att vara livskraftig måste socialismen finna former som förenar det gemensamma ägandet med det enskilda initiativet och den långsiktiga planmässigheten med det kreativa nytänkandet.

Socialismen organiserar produktionen i syfte att ge arbetarna makten över det egna arbetet. Kapitalistiskt direktörsstyre ersätts av socialistiskt arbetarstyre. Målet är att avskaffa det privata ägandet av produktionsmedel.

32) Socialismen strävar efter att bryta ner alla former av förtryck och att ersätta alla strukturer av över- och underordning med ett solidariskt samhälle, där varje individ ges möjlighet att fritt utvecklas efter egna färdigheter och intressen.

Socialismen tillåter inte ekonomisk vinning på förtryck och underordning, vilket skapar förutsättningar för att genom målmedveten och långvarig kamp utplåna alla rester av klassmässigt, patriarkalt, sexuellt, rasistiskt och annat förtryck. För att kampen ska lyckas krävs en social och kulturell revolution som sträcker sig över generationer.

33) Den avgörande kraften i en socialistisk samhällsomvandling är en klassmedveten och organiserad arbetarklass.

Samhällsrevolutioner görs inte av partier eller självutnämnda eliter. Det är de breda folklagrens egen aktivitet och vägran att leva på det kapitalistiska sättet som för revolutionen till seger.

34) Formerna för den socialistiska revolutionen bestäms av aktuella omständigheter och av styrkeförhållandet mellan klasserna. Ju enigare och mer välorganiserad den revolutionära arbetarrörelsen är, desto lugnare och mer ordnade kommer formerna att vara.

All historisk erfarenhet visar att borgarklassen, när dess makt och privilegier hotas, kommer att ta till alla medel för att skydda sin ställning, inklusive vapenmakt och fascistisk diktatur. Därför måste arbetarklassen och dess förbundna vara förberedda på väpnad kamp.

35) En socialistisk samhällsomvandling ryms inte inom det borgerliga samhällets ramar, utan måste ske i strid mot dessa. Socialismen upprättas inte i samarbete med, utan i kamp mot, den härskande klassen.

I revolutionen erövrar arbetarklassen den politiska makten, krossar den borgerliga staten och ersätter den med sin egen statsmakt, arbetarstaten, för att med den som verktyg förhindra konrevolutionen och upprätta ett demokratiskt socialistiskt samhälle.

Som alla stater är arbetarstaten ett organ för klassherravälde. Socialismen innebär att borgarklassens diktatur i samhälle och stat under en övergångsperiod ersätts av arbetarklassens makt, av proletariats revolutionära diktatur. Arbetarstaten skiljer sig från alla tidigare stater genom sin strävan att helt avskaffa klassförtrycket och därmed sig själv. Under socialismen dör klassförtrycket och staten successivt bort för att helt försvinna i det klasslösa, kommunistiska samhället.

36) Socialismen utgör en revolutionär övergångsperiod. Målet är det klasslösa kommunistiska samhället, där resurserna fördelas enligt principen ”av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov”.

Vid tidigare försök att bygga socialism har övergången varit lång och mödosam. Men svårigheterna får inte innebära att det kommunistiska målet överges eller skjuts på framtiden.

En viktig erfarenhet är att arbetarklassens parti inte får ersätta eller ta över arbetarstatens funktioner. Partiets uppgift är att leda arbetarklassen mot målet, politiskt och ideologiskt. Det ger en kontrollerande funktion i förhållande till staten, inte en förvaltande.

Om det revolutionära förändringsarbetet ersätts av ett passivt förvaltande av det som redan uppnåtts går kommunismen förlorad.

37) En avgörande och dyrköpt erfarenhet från 1900-talets försök att bryta med kapitalismen är att arbetarrörelsens egna organisa-

tioner måste hållas rena från byråkrati, karriärism och korruption.

En viktig del i denna kamp är att hålla på den socialistiska principen att ledningen för landet, fackföreningarna och företagen, liksom ledningen för Kommunistiska Partiet och dess organisationer, inte får avskilja sig materiellt från folket i övrigt.

Lönerna för förtroendeuppdrag får inte överstiga en genomsnittlig arbetarlön och alla privilegier vad gäller anställnings- och levnadsförhållanden måste bannlysas.

Folket måste ha direkt kontroll över dem som i olika sammanhang väljs som representanter; politiker, ämbetsmän, företagsledningar, ombudsmän, fackliga funktionärer och andra.

Alla ombud måste väljas, alltid svara öppet för och ta ansvar för sina beslut och handlingar och omedelbart kunna avsättas vid minsta tecken på maktmissbruk, korruption eller inkompetens.

E | Kampen för dagskraven

38) Kommunistiska Partiet har inga från arbetarklassen i övrigt skilda intressen. I all sin verksamhet strävar partiet efter att mobilisera arbetarklassen till strid för sina intressen, både på lång och på kort sikt.

Partiet menar att det bara är klasskampen, arbetarklassens självständiga rörelse mot borgarklassen och kapitalismen, som ger arbetarklassen möjlighet att driva igenom sina krav. Om nödvändigt måste denna kamp föras i öppen strid mot rådande lagar och regler.

I varje kamp för dags- och delkrav representerar partiet också arbetarklassens grundläggande intressen; det kapitalistiska systemets avskaffande och tanken på ett nytt, socialistiskt samhälle som den enda verkliga och varaktiga lösningen på dagens samhällsproblem.

39) I den övergripande kampen för arbetarnas rättigheter utgör striden för att Sverige ska lämna Europeiska Unionen en nödvändig del.

Lika nödvändigt är ett fortsatt nej till att Sverige ansluts till euron.

Genom EU-medlemskapet inskränks de demokratiska och fackliga rättigheterna, välfärden rustas ned, massarbetslösheten permanentas, profiten sätts före miljön och Sverige ansluts till en framväxande militärpakt med ömsesidiga försvarsförpliktelser.

Den fria rörligheten inom EU leder till lönedumpning och till att narkotika och vapen lättare smugglas in över Sveriges gränser. Den gör det också lättare för kriminella ligor att röra sig fritt inom EU. Kommunistiska Partiet är för skärpta gränskontroller för att stävja denna utveckling.

Kampen mot EU-medlemskapet är en klassfråga. EU stärker borgarklassens positioner i den svenska klasskampen och gör det möjligt för den att med än större kraft driva sin folkfientliga politik. Som mål för denna attack står framförallt arbetarklassen och inte minst dess kvinnor.

Men kampen mot EU är också en demokratisk fråga. Genom EU-medlemskapet inskränks det svenska folkets rätt till självbestämmande, vilket utgör en möjlig grundval för en bred folkallians mot EU-medlemskapet.

40) I kampen för arbetarklassens politiska rättigheter hävdar Kommunistiska Partiet åsikts-, yttrande-, tryck-, press-, strejk-, mötes-, demonstrations-, religions- och föreningsfrihet. Dessa fri- och rättigheter underlättar de arbetandes organisering och möjlighet att hävda sina intressen.

Trots att den borgerliga demokratin är inskränkt och begränsad är de demokratiska fri- och rättigheterna viktiga och måste försvaras. Inte minst mot borgerligheten själv, som vill återta de rättigheter som arbetarklassen har tillkämpat sig.

Kommunistiska Partiet deltar efter förmåga i valen till de parlamentariska församlingarna och kämpar för att utvidga demokratin till att omfatta fler samhällsområden, också de ekonomiska. Kommunisterna vill avskaffa monarkin och införa republik.

41) I kampen för arbetarklassens ställning på arbetsmarknaden står Kommunistiska Partiet utan förbehåll på de arbetandes sida. Lönenivåer och arbetsförhållanden bestäms av styrkeförhållandet mellan arbetarna och arbetsköparna och kan därför bara försvaras och förbättras genom kamp.

I försvaret av anställningsskyddet hävdar partiet principen sist in först ut. För trygga jobb krävs tillsvidareanställningar. Otrygga anställningsformer och bemanningsföretag gynnar endast arbetsköparna och syftar till att pressa ner lönerna och försämra arbetsförhållandena för hela arbetarklassen.

42) I kampen för arbetarklassens fackliga organisering slår Kommunistiska Partiet vakt om den kollektiva organiseringen och avvisar alla attacker på de fackliga fri- och rättigheterna. Utan solidaritet och organisation kan arbetarklassen varken försvara sina intressen här och nu eller kämpa för en bättre framtid.

Kommunistiska Partiet hävdar den fria strejk-, organisations-, förhandlings- och avtalsrätten. Framgångsrik facklig kamp kräver enigt agerande mellan arbetare på olika arbetsplatser och inom olika branscher. Grunden för facklig organisering är kollektivism och demokrati. Man beslutar gemensamt och kämpar tillsammans.

Därför är vi starkt kritiska till dagens fackföreningsrörelse. Den har förvandlats till en centraliserad, byråkratisk koloss som i samförstånd gör upp med arbetsköparna bakom medlemmarnas ryggar.

Facklig kamp innebär att kämpa för arbetarintresset mot arbetsköparna. För att stärka den fackliga kampen är det nödvändigt att bryta med samförståndet. Därför bejaktar Kommunistiska Partiet alla ansatser till självständig arbetarkamp.

Facklig organisering får inte inskränka sig till att bara handla om den egna arbetsplatsen eller branschens frågor. Kampen måste också röra arbetarnas gemensamma intressen i hela samhället.

Kommunistiska Partiet vill se fackföreningar som står på socialistisk grund.

43) I kampen mot arbetslösheten hävdar Kommunistiska Partiet allas rätt till arbete, garanterad av samhället.

Arbetslöshet är en ofrånkomlig del av det kapitalistiska systemet. Den används medvetet som ett hot för att försämra såväl löner som arbetsförhållanden. Arbete åt alla kan bara uppnås genom att privilegiedomens system upphävs.

Även under kapitalismen går det dock att föra en politik som begränsar arbetslösheten och mildrar följderna för de drabbade. Genom klasskamp kan den borgerliga staten tvingas genomföra åtgärder som främjar allas rätt till arbete.

Kommunistiska Partiet kämpar för att villkoren för de arbetslösa ska förbättras. Partiet vill se en a-kassa där ersättningsnivåerna och taket höjs, utförsäkringarna stoppas och fler inkluderas. Kampen för de arbetslösas rättigheter är en viktig del i stärkandet av arbetarklassens positioner.

I kampen mot företagsutflyttningar och företagsnedläggningar kräver partiet att staten garanterar jobben. Läger ett företag ner samhällsnyttig verksamhet ska det konfiskeras av staten utan ersättning till ägarna.

44) I kampen för att hela Sverige ska leva verkar Kommunistiska Partiet för en statlig regionalpolitik som gör det möjligt att arbeta och bo i hela Sverige.

För att motverka kapitalistisk rovdrift på gemensamma resurser och miljö, hävdar partiet att naturtillgångar och basindustri ska vara i statlig ägo.

En välfungerande infrastruktur kräver att vägnät, järnväg, post, apotek, telekommunikation, el- och vattenförsörjning ägs och drivs av samhället. Den så kallade valfriheten har medfört högre priser, sämre service och mindre utbyggnad i glesbygden, samtidigt som privata företag gör stora vinster på nödvändiga samhällsresurser.

Kommunistiska Partiet motsätter sig all avreglering och

privatisering. Vi kräver ett återförstatligande av samhällsnyttiga funktioner.

45) I kampen för ökad livskvalitet, mot tilltagande arbetshets, kämpar Kommunistiska Partiet för en lagstadgad normalarbetsdag på sex timmar eller 30 timmars normalvecka med bibehållen lön. Kostnaden betalas av den samhälleliga produktivitetsökning som skett under det sekel som gått sedan åttatimmarsdagen beslutades av riksdagen.

Sänkt arbetstid är ett effektivt vapen mot massarbetslösheten och innebär en kraftig omfördelning av resurserna i samhället, från företagen och de rika till arbetarklassen och folkflertalet. En arbetstidsförkortning ökar möjligheten för både kvinnor och män att hinna med barn, familj, samhällsengagemang och egen utveckling.

46) I kampen för arbetarklassens sociala rättigheter hävdar Kommunistiska Partiet samhällets ansvar för alla människors rätt till ett värdigt liv. Partiet motsätter sig att sociala rättigheter görs beroende av den enskildes betalningsförmåga eller att de görs till föremål för privata vinstintressen. Mot kapitalets strävan att göra varor av allt ställer vi ett ökat samhälleligt stöd till kultur, breddidrott och föreningsliv.

Samhällets ansvar kräver offentligt ägande och offentlig drift. Därför bekämpar partiet varje form av privatisering inom offentlig sektor och verkar för ett återtagande av redan privatiserade verksamheter. Men även inom den offentligt drivna välfärden har kapitalistiskt marknadstänkande tagit över. Detta leder till att ekonomi och inte behov tillåts styra. Kommunistiska Partiet vill helt kasta ut kapitalismen ur välfärden.

Välfärdsbehoven ska styra offentlig sektor, där kärnan är vård och omsorg. Därför vill partiet avskaffa de nyliberala budgetreglerna som sätter skattesänkningar före sociala behov. Kommunistiska Partiet bekämpar nedskärningar liksom den svällande byråkratin.

Kommunistiska Partiet menar att de sociala rättigheterna ska finansieras gemensamt enligt principen skatt efter bärkraft. Människor med höga inkomster ska betala en större andel av sin inkomst i skatt än människor med låga. Skatt på vinster och kapital ska skärpas samt förmögens-, fastighets- och arvsskatt återinföras.

47) I kampen för en trygg ålderdom hävdar Kommunistiska Partiet allas rätt till en bra pension, garanterad av samhället. Pensionens storlek ska inte vara beroende av kapitalismens konjunkturer. Pensionsfonderna ska investeras i samhällelig utveckling och inte användas som spekulationskapital.

Om produktivitetsökningarna i ekonomin fördelas solidariskt har Sverige råd att låta människor avsluta arbetslivet med hälsan och livslusten i behåll.

Kommunistiska Partiet säger nej till höjd pensionsålder. I en situation när äldre arbetares svårigheter att hänga kvar på arbetsmarknaden står mot ungdomars svårigheter att alls komma in, är sänkt pensionsålder ett givet krav.

48) I kampen för utbildning förespråkar Kommunistiska Partiet en skola där alla barn ges lika möjligheter, trots olika förutsättningar. Barn från arbetarhem missgynnas när skolsystemet segregeras och resurserna minskas. Det är inte prov och betyg som ger alla elever kunskap, utan tillräckliga resurser i ett sammanhållet skolsystem.

En likvärdig skola kräver resurser efter behov samt statlig planering och drift av sekulära skolor. Partiet motsätter sig privat drivna skolor, med eller utan skattestöd, och vill riva upp systemet med skolpeng.

Kommunistiska Partiet ser rätten till utbildning i livets alla skeenden som en viktig princip och arbetar för en utbyggd vuxenutbildning.

49) I kampen för en bostad åt alla förespråkar Kommunistiska Partiet en övergripande statlig bostadspolitik. Stat och kommun

ska ta ansvar för alla led i bostadsförsörjningen – från finansiering, byggande och reparationer till uthyrning och hyressättning – för att garantera ett tryggt och bra boende åt alla.

Den kapitalistiska marknadens inflytande över bostadsförsörjningen leder till spekulation, bostadsbrist och höjda hyror. Offentliga bostadsbolag ska inte styras efter marknadsmässiga vinstprinciper. Därför motsätter vi oss all privatisering av kommunala bostadsbestånd, inklusive ombildningar till bostadsrätter.

Genom samhällsansvar och planering kan såväl bostadsbrist som undermåligt underhåll lösas.

50) I kampen för jämställdhet tar Kommunistiska Partiet strid mot alla förhållanden som innebär att kvinnor diskrimineras eller exploateras på grund av sitt kön. Normer som syftar till att hålla kvinnor kvar i underordning måste motarbetas och patriarkala maktstrukturer och könsstereotypa uppfattningar brytas.

En grov form av patriarkat utgörs av våld och förtryck i hederns namn. Hedersförtrycket har sin rot i klansamhällen och skiljer sig från andra former av patriarkalt förtryck genom att det försvaras och utövas av hela släkter och drabbar och begränsar båda könen. Hedersnormens kärna är att inskränka kvinnors frihet och sexualitet för att upprätthålla mannens heder i familjen och familjens heder i klanen.

Dagens arbetsmarknad är könssegregerad. Yrken som domineras av kvinnor är lägre betalda och har sämre villkor. Kommunistiska Partiet kräver lika lön för likvärdigt arbete och rätt till sammanhållen heltid.

Det borgerliga samhällets normer lägger huvudansvaret för hem, barn och anhöriga på kvinnan. Kommunistiska Partiet kräver en utbyggd offentlig sektor som överför obetalt arbete på samhället. För att uppnå ett jämställt uttag av föräldraförsäkringen förespråkar vi en höjning av ersättningsnivån och samma antal dagar för vardera föräldern.

Kampen mot sexism och sexuellt förtryck är nödvändiga delar i kampen för jämställdhet. Partiet är mot exploatering av kvinnors kroppar, därför stödjer vi förbudet mot köp av sexuella tjänster. Vi kräver också förbud av pornografi samt att det offentliga rummet befrias från sexistisk reklam.

Insatserna mot mäns våld mot kvinnor måste stärkas. Samhället ska erbjuda skydd, vård och hjälp till kvinnor som utsätts för våld eller våldtäkt. Partiet stödjer samtyckeslagen.

Kommunistiska Partiet försvarar kvinnans rätt till abort. Partiet är emot alla former av surrogatmödraskap.

Kraven på jämställdhet utgör en nödvändig del av arbetarklassens organisering. Socialismen kan inte segra om halva arbetarklassen ställs åt sidan och underordnas.

Kampen mot patriarkatet, för en verklig frigörelse för alla kvinnor, måste utgå från både klass och kön. Det är feminism för oss.

51) I kampen mot miljöförstöring och klimatkris kräver Kommunistiska Partiet förbud mot miljöförstörande och hälsofarlig produktion och strikta begränsningar av skadliga utsläpp i jord, luft och vatten. Partiet kräver ett stopp för storföretagens rovdrift på naturtillgångarna och en avveckling av den livshotande kärnkraften.

Den globala klimatkrisen kallar på åtgärder också i Sverige. Mot handel med utsläppsrätter och andra försök att lösa krisen inom kapitalismens ramar ställer partiet ett samhällsengripande för en radikal klimatomställning.

Vi vill förstatliga elmarknaden och upprätta en nationell plan för övergång till förnyelsebar energi. Livsmedelsproduktionen får inte lämnas till kommersialismens krafter utan måste planeras och kontrolleras för att säkerställa kvalitet, ekologisk hållbarhet och en etisk djurhållning. Transportbehoven ska minskas genom integration av bostäder, arbetsplatser och service.

Bilismen måste reduceras genom utbyggd och subventionerad

kollektivtrafik och genom att tunga transporter läggs över på ett utbyggt järnvägsnät. Flygtrafiken ska begränsas. Bostadsbeståndet ska förnyas och klimatanpassas genom en statlig bostadspolitik. Klimatkrisen kallar på kollektiva, samhälleliga lösningar.

Klimatförstörelsen är klassbunden. Rika belastar klimatet mer än fattiga och ska därför krävas på större ansvar. Vi kommunister säger nej till alla åtgärder som innebär att klimatkrisens bördor läggs över på arbetare och låginkomsttagare.

52) I kampen för freden, mot militarismen, kräver Kommunistiska Partiet nedrustning, stopp för miljardrullningen till militären, förbud mot vapenexport, förbud mot kärnvapen och ett avskaffande av yrkesarmén. Vi ser allmän värnplikt för kvinnor och män som ett första steg mot ett allmänt folkförsvar.

Militarismens grundläggande uppgift är i varje klassamhälle att upprätthålla den bestående ordningen och, i förekommande fall, försvara den härskande klassens internationella intressen. Kommunistiska Partiet är för svensk neutralitet och alliansfrihet och säger nej till alla former av samarbete med och medlemskap i Nato. Partiet är kategoriskt motståndare till alla former av svenskt stöd till och deltagande i imperialismens krigsinsatser.

53) Kommunistiska Partiet kämpar för att Sverige ska vara en fristad för människor som flyr fascistiskt och reaktionärt förtryck, terror, krig och förföljelse.

Partiet förespråkar en reglerad flykting- och invandringspolitik. Rätten att söka asyl ska värnas och inskränkningar i asylrätten bekämpas. Skyddsskäl ska prövas individuellt.

Staten måste ta ett helhetsansvar för flyktingmottagandet. Privata flyktingprofitörer ska bort. Alla försök att använda flyktingmottagandet för att angripa arbetarklassens villkor och den gemensamma välfärden måste avvisas.

Kommunistiska Partiet motsätter sig kapitalets försök att genom

social dumpning spela ut arbetare mot varandra. Vi säger nej till kapitalisternas import av utländsk arbetskraft, om det finns tillgänglig eller lämplig arbetskraft i Sverige. Arbetsmarknadsprövning ska införas. Svenska kollektivavtal och principen lika lön och villkor för lika arbete ska omfatta alla som arbetar i Sverige.

Partiet pekar ut imperialismens krig och utsugning, växande klyftor mellan rika och fattiga länder samt klimatförändringarnas effekter som grundorsaken till de växande migrationsströmmarna i världen.

54) I kampen mot rasism och främlingsfientlighet framhåller Kommunistiska Partiet alla människors lika värde och de gemensamma intressena mellan alla arbetare, oavsett nationalitet och etnicitet.

Partiet motsätter sig all diskriminering av människor med utländsk bakgrund, såväl politiskt, ekonomiskt som socialt, och bekämpar alla försök till splittring utifrån nationella och religiösa skillnader.

För att motverka segregationen framhåller partiet det gemensamma intresset i kampen mot högerpolitik och kapitalism. Vi förordar samhällelig planering som främjar integration genom ett gemensamt språk, tillgång till bostäder och utbildning som leder till arbete.

55) I kampen för folkhälsan och för att säkra arbetarklassens kampduglighet företräder Kommunistiska Partiet en restriktiv drogpolitik.

Partiet verkar för en alkoholpolitik som håller alkoholkonsumtionen på en låg nivå. Vi kräver restriktiv samhällelig reglering av införsel, import och försäljning och motsätter oss kategoriskt EU:s och alkoholkapitalets krav på marknadsfrihet.

Kommunistiska Partiet arbetar för ett narkotikafritt samhälle. All icke-medicinsk hantering av narkotika, inklusive bruk av narkotika, ska vara förbjuden. Partiet förespråkar stränga straff för narkotikahandelns profitörer och kämpar för en utbyggd och human vård för personer med beroendeproblematik.

56) I kampen för kulturen motsätter sig Kommunistiska Partiet högerens kommersialisering och nyliberala individualism. Vi förespråkar höjda anslag till kulturen och motsätter oss nedskärningar i offentlig kulturverksamhet. Inte minst i skolan är estetisk verksamhet en viktig del. Folkbildningens verksamheter måste försvaras.

Ett levande samhälle behöver engagerade invånare. Kulturen utvecklar människan och gör henne till en tänkande och ifrågasättande varelse. Arbetarklassen måste ges möjlighet att på olika sätt delta i kulturlivet.

Som motvikt till kommersialismens tävlingshysteri och ytlighet vill Kommunistiska Partiet framhålla en progressiv kultur som vågar ifrågasätta det rådande samhället, som väcker till eftertanke och som tar ställning mot förtryck och orättvisor.

57) I kampen för sexuellt likaberättigande och människovärde motsätter sig Kommunistiska Partiet all diskriminering av människor på grund av deras sexuella läggning eller könsidentitet.

F | Kommunisterna och arbetarrörelsen

58) Arbetarklassens organiserade kamp för bättre arbets- och levnadsvillkor har i mer än ett sekel varit en viktig samhällspolitisk kraft. Arbetarrörelsens framgångar, internationellt och nationellt, har begränsat det kapitalistiska godtycket och skyddat arbetarklassen från de värsta utsagningsformerna.

Sociala framsteg som arbetarskydd, bättre bostäder, semester, pensioner, arbetslöshetskassa och sjukförsäkring är eftergifter som det kapitalistiska samhället motvilligt tvingats acceptera. Dessa eftergifter hotas i takt med att styrkeförhållandet ändras till kapitalets fördel.

Kommunistiska Partiet försvarar konsekvent arbetarklassens intressen och krav, stödjer alla förbättrande åtgärder och försvarar tidigare vunna segrar. Men som revolutionärer företräder vi fram-

för allt det socialistiska målet. En fullständig frigörelse kräver att det kapitalistiska samhället avskaffas och ersätts av folkmakt och socialism.

59) Motsättningen mellan den revolutionära och den reformistiska grenen inom arbetarrörelsen är gammal. Enligt reformismen skulle kapitalismen avskaffas genom gradvisa reformer inom det bestående samhällets ramar. Idag framstår detta alltmer som en dröm utan förankring i verkligheten.

I praktiken har socialdemokratin, som varit reformismens främsta företrädare, själv övergivit den. Den deltar istället med en samlad borgarklass för att radera det som byggts upp. Socialdemokraterna representerar inte längre arbetarklassens intressen. Det är ett borgerligt parti som försvarar det borgerliga samhällets existens.

Vänsterpartiet fyller rollen som en vänsterfalang åt socialdemokratin. Vänsterpartiet vill bevara tron på reformismen och det politiska systemet med följd att arbetarklassen passivt ska låta sig representeras av politiker och funktionärer.

Socialdemokratin har ännu en dominerande ställning inom den organiserade arbetarrörelsen, även om den försvagats. I kampen för att bygga en revolutionär arbetarrörelse ser Kommunistiska Partiet därför som sin uppgift att bryta denna kvarvarande dominans.

60) Kommunistiska Partiet strävar efter att vinna en majoritet av arbetarklassen för sitt program och sina mål. Det är förutsättningen för en total omvandling av samhället. För att stärka det socialistiska inflytandet bekämpar partiet alla politiska strömningar som leder till att arbetarklassen splittras och passiviseras.

Vi bekämpar patriarkala strukturer som riskerar att ge män en överordnad roll inom arbetarrörelsen.

Kommunisterna motarbetar energiskt de öppet borgerliga partiernas individualistiska propaganda liksom alla rasistiska och intoleranta budskap. Sverigedemokraternas inflytande i arbetar-

klassen bekämpar vi genom att avvisa såväl deras arbetarfientliga högerpolitik som deras främlingsfientliga ideologi.

61) Kommunistiska Partiet verkar för största möjliga enhet i kampen för de folkliga kraven. Vi är beredda att samarbeta med varje rörelse som vill delta i försvaret av sociala och fackliga framsteg. Partiet söker allianser i kamp för fred, demokrati, jämställdhet, miljö och klimat samt andra frågor som tjänar arbetarklassens intressen och förenar progressiva människor.

G | Det kommunistiska partiet

62) Kommunistiska Partiet bygger sin politik på den vetenskapliga socialismens teori, på marxismen-leninismen. Den utgör en levande teori och en vidareutveckling av den kunskap som mänskligheten genom sin historia vunnit på filosofins, ekonomins och samhällsvetenskapens område.

63) Marxismens grundsyn, den dialektiska och den historiska materialismen, innebär att varje analys måste utgå från den konkreta verkligheten. Verkligheten befinner sig i en process av ständig rörelse och förändring, där gammalt och uttjänt får ge vika för nytt och friskt.

Detsamma gäller marxismen. Den är oförenlig med dogmatism. Tvärtom utvecklas marxismen ständigt och berikas av nya erfarenheter, vunna i klasskampen och i studiet av samhället och naturen.

64) Kommunistiska Partiet lägger stor vikt vid den politiska, teoretiska och organisatoriska skolningen, både av sina egna medlemmar och av arbetarklassen som helhet.

Politisk och organisatorisk skolning är nödvändig för att arbetarklassen ska kunna utveckla en medveten rörelse för sina egna, specifika klassintressen. I varje samhälle som bygger på förtryck och

underordning skapas en ideologi för att rättfärdiga den bestående ordningen. De härskandes tankar blir de härskande tankarna. Den ideologi som försvarar klassförtryck, imperialismens chauvinism och krig, könsförtryck och rasism måste utmanas och brytas.

En arbetarrörelse som inte bryter med den härskande ideologin kan inte bli den självständiga kraft som krävs för att avskaffa kapitalismen.

Politisk, teoretisk och organisatorisk skolning är också en förutsättning för en självständigt tänkande arbetarklass, som utifrån sina egna erfarenheter och behov kan bygga de demokratiska institutioner och organ som det nya socialistiska samhället kräver.

65) Den självständiga analysen av konkreta förhållanden och den egna tillämpningen av marxismen-leninismen utgör Kommunistiska Partiets kännetecken.

Partiet har aldrig underordnat sig påbud från andra partier, rörelser eller länder. Kommunistiska Partiet har sedan bildandet bekämpat partier och rörelser som försökt åsidosätta marxismens revolutionära kärna och klasständpunkt.

66) Till sina historiska rötter räknar Kommunistiska Partiet de socialistiska pionjärernas kamp för att skapa en klassmedveten arbetarrörelse i Sverige. Partiet strävar efter att föra August Palms stolta traditioner vidare och hålla dem levande. Den svenska arbetarrörelsens historia visar att för att flytta fram arbetarklassens positioner krävs en stark och klassmedveten arbetarrörelse.

67) Kommunistiska Partiet ingår i den politiska tradition som till sina erfarenheter räknar kampen för att ställa arbetarrörelsen på klasskampens och socialismens grund, den revolutionära arbetarrörelsens kamp för kvinnans frigörelse, den revolutionära kommunismens brytning med den reformistiska socialdemokratin, den ryska revolutionen 1917, det socialistiska bygget i Sovjetunionen, kampen mot fascismen, den kommunistiska världsrörelsens

framväxt och det socialistiska världssystemets korta existens, kampen mot den moderna revisionismen samt de nationella befrielseströrelsernas segrar under årtiondena efter andra världskriget. Till vår tradition räknar vi även de länder, partier och rörelser som fortsätter kampen för socialism och nationellt oberoende.

Arbetarklassens första revolutionära utmaning mot kapitalismen gav avgörande lärdomar som teoretiskt formulerades av pionjärer som Marx, Engels, Lenin och Stalin.

Den kommunistiska rörelsens framgångar och segrar likväl som dess bakslag och nederlag utgör för Kommunistiska Partiet en rik källa av erfarenheter. Studiet av dessa gör det möjligt att undvika liknande fel och misstag i framtiden.

Arbetare i alla länder, förena er!

Kommunistiska Partiets mål kan bara nås genom en total omvandling av samhället. I historien har socialistiska revolutioner genomförts i enskilda länder. Men alla försök att bygga socialism har mötts av hårt motstånd från den internationella borgarklassen. I kampen mot socialismen använder borgarna alla medel. Därför måste också arbetare och förtryckta sluta sig samman. Mot kapitalägarnas internationella organisationer och samarbeten ställer de sin egen solidaritet, den proletära internationalismen.

Alla kriser som mänskligheten nu ställs inför har sin grund i att vinstintresset går före allt. Mänskliga behov och nödvändigheten av att hushålla med naturens begränsade resurser åsidosätts i jakten på större profiler. En annan värld är möjlig – om privategendomens system avskaffas.

De rika och mäktiga fruktar en socialistisk revolution. Arbetarna och de förtryckta har inget annat att förlora än sina bojar. Men en hel värld att vinna.

Arbetare och förtryckta folk i alla länder, förena er!

Kommunistiska Partiets stadgar

Antagna på Kommunistiska Partiets tjugonde kongress 4-6 januari 2024

§1. Namn

Organisationens namn är Kommunistiska Partiet.

§2. Mål och riktlinjer

Partiet arbetar för en revolutionär omvandling av det existerande samhället. Som alternativ till kapitalism och borgerligt klassherravälde ställer partiet socialism och arbetarmakt som mål. All partiets verksamhet syftar till att samla arbetarklassen och folkets flertal till strid för sina intressen.

Kommunistiska Partiet är ett demokratiskt parti som hävdar alla människors lika värde. Partiet motsätter sig förtryck och ojämlikhet mellan män och kvinnor och mellan nationer, stater och folk.

Partiets teoretiska grund är marxismen-leninismen.

Partiets principiella uppfattningar och politiska uppgifter finns fastlagda i program och kongressbeslut.

§3. Medlemskap

3:1

Partiets medlemmar är frivilligt förenade på övertygelsens grund och i det gemensamma arbetet för organisationen och dess mål.

3:2

Den som erkänner partiets program och stadgar, som betalar fastställd medlemsavgift och som efter förmåga deltar i partiets organiserade arbete kan vara medlem.

3:3

Partiet är summan av dess organisationer. Medlem måste tillhöra en av partiet erkänd partiavdelning.

3:4

Ansökan om medlemskap görs till partiavdelningen på hemorten eller till närmaste partiavdelning. Partiavdelningens styrelse bereder ansökan. Inval sker på allmänt medlemsmöte.

3:5

Medlemskap kan innehas i endast en partiavdelning. Medlem som flyttar till ny ort överförs till partiavdelningen på den nya hemorten. Överföringen fastställs av tidigare och ny partiavdelning.

3:6

Ansökan om medlemskap från ledande personer i andra politiska organisationer, eller från grupper tillhörande annan politisk organisation, måste underställas partistyrelsen för godkännande. Partiavdelningen fattar sedan beslut efter individuell prövning.

3:7

Medlem i Kommunistiska Partiet kan inte samtidigt vara medlem i annat politiskt parti. Undantag för medlemskap i utländskt parti kan beviljas av partistyrelsen. Medlem i partiet kan ej tillhöra annan politisk förening med motstridigt syfte. Medlemskap i annan politisk förening ska meddelas partiavdelningens styrelse.

3:8

Alla medlemmar har rätt att delta i den interna partidiskussionen och att i den fritt uttrycka sina uppfattningar, att delta i politiska studier, att lägga förslag och delta i beslut i partiförening och partiavdelning, att lämna motioner till partikongressen samt att kandidera till förtroendeposter i partiet.

3:9

Alla medlemmar deltar efter förmåga i beslutens genomförande. Alla medlemmar ska beredas möjlighet att verka inom partiet utifrån sina förutsättningar. Uppgifter fördelas så att enskilda medlemmars vilja och förmåga tas tillvara.

3:10

Medlem följer partiets politik och verksamhet genom tidningen Proletären.

3:11

Medlem strävar efter att uppträda på ett för partiet hedrande sätt. Bruk av narkotika och missbruk av alkohol är inte förenligt med partiets arbete. Det åligger partiorganisationerna att hantera eventuellt uppkomna beroendeproblem på ett solidariskt och kamratligt sätt.

3:12

Medlem värnar partiets enhet och avvisar fraktions- och kottaribildningar.

Medlemmar uppträder i alla sammanhang på ett kamratligt sätt mot varandra. Kritik och självkritik ska användas för att stödja och förbättra det politiska arbetet.

3:13

Den som begär utträde, den som under längre tid inte betalar medlemsavgift eller den som inte vill delta i verksamheten stryks som partimedlem av partiavdelningens styrelse. Innan så sker ska styrelsen kontakta medlemmen, för att utreda vilja och möjlighet till fortsatt medlemskap.

Strykning meddelas på medlemsmöte i partiavdelningen. Tidigare struken medlem kan bli medlem på nytt.

3:14

Medlem som uppträder mot partiets program, bryter mot stadgarna eller på annat sätt allvarligt skadar partiet kan suspenderas under högst ett år eller uteslutas. Den som suspenderas mister alla rättigheter men behåller sina skyldigheter som medlem.

3:15

Beslut om suspension eller uteslutning fattas av partiavdelningen på medlemsmöte. Berörd medlem ska ges alla möjligheter att yttra sig innan beslut fattas. Innan disciplinära åtgärder vidtas bör medlemmen tilldelas en varning och ges möjlighet till rättelse.

Beslut om disciplinära åtgärder kan överklagas till partistyrelsen. Den som tidigare uteslutits kan beviljas medlemskap på nytt. Partiavdelningens beslut om inval ska i sådana fall godkännas av partistyrelsen innan det träder i kraft.

§4. Partiets organisatoriska principer

4:1

Kommunistiska Partiet följer i sitt inre arbete den demokratiska centralismens princip, vilken innebär enighet i handling och kommunikation utåt grundad på frihet till diskussion och kritik internt.

4:2

Alla beslut fattas i öppen omröstning och med enkel majoritet, om ej annat stadgas. Vid lika röstetal gäller mötesordförandens utslagsröst.

Alla medlemmar har att respektera fattade beslut samt att efter bästa förmåga verka för att de genomförs.

4:3

Alla ledande organ väljs nedifrån och upp. Partiet har en medveten inriktning att till ledande uppdrag utse arbetare i första hand, samt eftersträvar så långt möjligt en jämn fördelning mellan kvinnor och män.

4:4

Innan val fattas beslut om antalet ledamöter som ska väljas. Personval är som regel slutna och alltid om någon så begär. De kandidater som erhåller högst röstetal utses efter antalet röster de erhållit. För att bli vald krävs minst hälften av antalet avgivna godkända röster.

Om inte tillräckligt antal kandidater kan väljas vid en första valomgång, förrättas omval mellan de ej valda som fått flest röster. I omvalet deltar högst dubbelt så många kandidater som ska väljas. Den eller de som får flest antal godkända röster blir valda.

4:5

Rapportskyldighet föreligger på alla nivåer i partiet. Varje organ ska avlägga verksamhetsrapport och räkenskap inför den instans som valt det. Samtliga beslutande möten ska protokollföras och justerade protokoll ska delges alla medlemmar i berörd organisation.

4:6

Medlem rapporterar till sin partiförening, partiföreningen till partiavdelningen och partiavdelningen till partistyrelsen.

4:7

Den enskilda medlemmen är underordnad organisationen, den lägre nivån den högre och hela partiet är underordnat partistyrelsen. Minoriteten är underordnad majoriteten.

§5. Partiföreningen

5:1

Den kommunistiska partiföreningen är partiets grundorganisation. Partiföreningen utgör basen för medlemmarnas aktivitet, samt även för politisk skolning och intern diskussion. Alla medlemmar ska tillhöra en partiförening.

5:2

Partiföreningar bildas på arbetsplatser och i bostadsområden. Partiföreningen

ingår i en partiavdelning. En partiavdelning som inte är uppdelad i partiföreningar utgör samtidigt grundorganisation.

5:3

Partiföreningar bildas på arbetsplatser där minst tre medlemmar arbetar. Partiföreningar kan också ha flera olika arbetsplatser av gemensam karaktär som sitt verksamhetsområde. Partiföreningarna på arbetsplatserna är partiets viktigaste grundorganisationer.

5:4

Medlemmar som inte ingår i partiförening på arbetsplatsen sammansluts i partiföreningen i sitt bostadsområde. Beslut om dessa partiföreningars respektive verksamhetsområden fattas av partiavdelningens styrelse.

5:5

Partiavdelningar kan i undantagsfall bilda partiföreningar med särskilda arbetsuppgifter, om så anses befogat. Sådant beslut ska redovisas för och godkännas av allmänt medlemsmöte.

5:6

Beslut om att bilda, upplösa, dela upp eller slå samman partiföreningar tas av partiavdelningens styrelse.

5:7

Partiförenings ledning väljs på dess medlemsmöte.

5:8

Partiföreningen verkställer partiets beslut inom sitt verksamhetsområde. Partiföreningen företräder partiet och utvecklar självständigt partiets politik i arbetsplatsens eller bostadsområdets frågor.

§6. Partiavdelningen

6:1

Partiavdelningen omfattar samtliga partiföreningar inom en kommun eller annat geografiskt område.

6:2

Partistyrelsen fattar beslut om att bilda, upplösa, dela upp eller slå ihop partiavdelningar. För att bli erkänd måste partiavdelningen bestå av minst fem medlemmar med visad förmåga att kontinuerligt föra ut partiets politik på sin ort.

Avdelningens verksamhetsområde fastställs och avgränsas genom beslut av partistyrelsen.

6:3

Partiavdelningen har att verkställa kongressens och partistyrelsens beslut inom sitt verksamhetsområde. Den beslutar suveränt i egna angelägenheter och om egen verksamhet i syfte att utveckla partiets arbete på sin ort. Partiavdelningen handhar medlemsfrågor och väljer kongressombud.

6:4

Partiavdelningens styrelse väljs på årsmöte. Styrelsen utgör en kollektiv ledning och utser inom sig de ansvarsposter som behövs.

6:5

Styrelsen kallar till medlemsmöte minst fyra gånger om året. Årsmöte hålls under det första kvartalet. Kallelse till årsmötet utgår minst tre veckor i förväg.

6:6

Om partiavdelning upplöses tillfaller alla dess materiella och ekonomiska tillgångar den centrala partiorganisationen.

§7. Partikongressen

7:1

Partikongressen är partiets högsta beslutande organ. Kongressen fattar beslut om program och stadgar; granskar partistyrelsens och revisorernas berättelser; fattar beslut om ansvarsfrihet för avgående partistyrelse och om inkomna motioner och förslag till uttalanden; anger riktlinjerna för partiets verksamhet samt väljer partistyrelse och revisorer för kommande kongressperiod.

7:2

Ordinarie kongress sammankallas av partistyrelsen minst en gång vart fjärde år. Kallelse till ordinarie kongress ska utgå senast tre månader i förväg. Förslag till dagordning ska sändas till lokalorganisationerna senast en månad före kongressen.

7:3

Partiets kongresser är öppna för alla medlemmar liksom för av partistyrelsen inbjudna gäster och åhörare. För övrigt är kongressen sluten.

7:4

Om särskilda omständigheter föreligger kan partistyrelsen uppskjuta inkallandet av ordinarie kongress i högst ett år.

7:5

Partistylelsen äger rätt att inkalla extra kongress. Sådan kongress måste inkallas inom en månad om revisorerna eller minst en tredjedel av partiets avdelningar så begär. Extra kongress har samma status som ordinarie kongress, men har bara att behandla de ärenden som föranlett dess sammankallande. Kallelse till extra kongress samt dagordning meddela senast två månader före kongressen.

7:6

Alla medlemmar, organisationer och valda ledningar har rätt att inlämna motioner till ordinarie kongress. Motioner ska inlämnas senast två månader före kongressen. Motionerna bereds av partistylelsen och tillställs partiets avdelningar senast en månad före kongressen.

Förslag i program- och stadgefrågor måste vara inlämnade två månader i förväg för att behandlas vid ordinarie kongress.

7:7

Partistylelsens verksamhetsrapport ska vara partiets avdelningar tillhanda senast två veckor före kongressen.

7:8

Partiets avdelningar har rätt att sända ett kongressombud för varje påbörjat 15-tal medlemmar, räknat tre månader före kongressen. Val av kongressombud sker vid allmänt medlemsmöte senast två veckor före kongressen.

Mandat från avdelning till kongressombud bygger på förtroende och lämnas utan förbehåll.

Ombud måste vara medlem i avdelningen. Ledamot av partistylelsen kan ej utses att representera sin lokalorganisation. Ledamot som lämnat sitt uppdrag i partistylelsen kan ej representera sin partiavdelning på nästkommande partikongress.

7:9

Ombud har yttrande-, förslags- och rösträtt på kongressen.

7:10

Partistylelsens ledamöter och revisorerna har yttrande- och förslagsrätt.

7:11

Företrädare för Revolutionär Kommunistisk Ungdom, av partistytelsen inbjudna som gäster till kongressen, har yttrande- och förslagsrätt.

7:12

Partiets centrala funktionärer samt Proletärens redaktionsmedlemmar har yttrande- och förslagsrätt.

7:13

Kongressen väljer en partistytelse med minst 13 och högst 19 ledamöter, samt minst tre och högst fem suppleanter. Antalet ordinarie ledamöter ska vara udda.

7:14

Kongressen väljer minst två revisorer och minst en suppleant. Revisorerna har att granska de centrala partiinstansernas räkenskaper samt att stämma av partistytelsens ekonomiska förvaltning mot fattade verksamhetsbeslut.

7:15

Nominering till val av ny partistytelse inleds sedan kongressen inkallats.

Förhandsnomineringar från partiets avdelningar som tillställs partistytelsen senast en månad före kongressen delges kongressombuden i förväg. Nomineringen avslutas på kongressen.

7:16

Kongressen väljer en valberedning med minst fem ledamöter. Valberedningens uppdrag avslutas när valen har genomförts.

§8. Partistytelsen**8:1**

Partistytelsen leder partiets politiska och organisatoriska verksamhet på grundval av program, stadgar och kongressbeslut. Partistytelsen är högsta beslutande organ mellan kongresserna.

8:2

Partistytelsen ansvarar för partiets tidning Proletären och för all övrig central partiverksamhet. Partistytelsen upprättar en ekonomisk rapport för Proletären och all övrig central partiverksamhet, att presenteras på kongressen. Proletären utgör partiets gemensamma propagandist, agitator och organisatör.

8:3

Partistyrelsen är ett kollektivt ledarskap, gemensamt ansvarig inför partiet och partikongressen.

8:4

Partistyrelsen väljer inom sig en ordförande, som också är ordförande för partiet. Partistyrelsen väljer inom sig en partisekreterare.

Partistyrelsen utser ett arbetsutskott med minst tre ledamöter, bland dem partiets ordförande och sekreterare.

För övrigt tillsätter partistyrelsen de ansvarsposter som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Förtroendeuppdrag inom partistyrelsen kan när som helst återkallas.

8:5

Suppleanterna kallas till partistyrelsens möten och deltar i verksamheten, men utan rösträtt.

Ordinarie ledamot som är frånvarande ersätts av suppleant i den ordning de blivit valda.

8:6

Partistyrelsen sammanträder minst fyra gånger om året eller när en tredjedel av partistyrelsens ledamöter så begär. Arbetsutskottet leder partistyrelsens löpande arbete och kan mellan partistyrelsens möten fatta beslut i dess ställe.

8:7

Partistyrelsen anställer partiets centrala funktionärer, inklusive Proletärens redaktion. Partistyrelsen fastställer lön och anställningsvillkor. Partilönen får inte överstiga en genomsnittlig arbetarlön.

8:8

Partistyrelsen har rätt att från partistyrelsens verksamhet suspendera ledamot som hotar partiets enhet eller bryter mot partiets organisatoriska principer. Suspension gäller som längst fram till nästkommande kongress. För beslut krävs två tredjedels majoritet.

8:9

Partistyrelsen har rätt att vidta disciplinära åtgärder mot enskild medlem som på sociala medier eller i annat rikspolitiskt forum uppträder mot

partiets program, bryter mot stadgarna eller på annat sätt allvarligt skadar partiet. Sådan åtgärd ska föregås av en varning och ska ske i samråd med medlemmens partiavdelning. Berörd medlem och/eller dennes partiavdelning har rätt att kräva omprövning av fattat PS-beslut. För beslut i sådan omröstning krävs två tredjedelars majoritet.

§9. Partidistrikt

9:1

För att främja partiets utbyggnad och för att samordna partiavdelningarnas verksamhet indelas hela partiet i distrikt, i den ordning partistyrelsen beslutar.

9:2

Partidistrikten leds av partistyrelsen. En särskild distriktsledning utses vid behov.

9:3

Partistyrelsen sammankallar distriktsmöten i hela partiet när så krävs.

§10. Ekonomi och revision

10:1

Partiets ekonomi baseras på medlemsavgifter och kampfond. Partistyrelsen fastställer medlemsavgiften, samt hur den fördelas mellan lokal och central organisation.

10:2

Kampfonden är ett frivilligt bidrag som medlem betalar efter förmåga. Bidragen till kampfonden fördelas lika mellan lokal och central organisation. Partistyrelsen kan för viss tid bevilja undantag från denna regel, om det finns särskilda skäl och om lokalorganisationen så begär.

10:3

Partiets räkenskaper och förvaltning granskas fortlöpande på alla nivåer av valda revisorer, vilka rapporterar till den instans som valt dem. Alla partiets räkenskaper revideras minst en gång per kalenderår.

Revisor kan inte ingå i styrelsen för den verksamhet som granskas, ej heller ha ekonomiskt ansvar för eller vara anställd inom denna.

§11. Revolutionär Kommunistisk Ungdom

11:1

Kommunistiska Partiet erkänner Revolutionär Kommunistisk Ungdom som sitt ungdomsförbund. Partiet och RKU är självständiga organisationer som tillsammans bygger den kommunistiska rörelsen.

11:2

Partiet välkomnar på alla nivåer RKU till samarbete och samråd för att stödja, stärka och lära av varandra.

§12. Parlamentarisk representation

12:1

Partiets parlamentariska representanter är underordnade partiorganisationen på motsvarande nivå och dess beslut. Partiets kandidater fastställs av partiorganisationen vid medlemsmöte eller vid särskild valkonferens.

12:2

Partiets företrädare i valda församlingar mottar endast ersättning motsvarande förlorad arbetsförtjänst. Övriga ersättningar betalas efter avdragen skatt och eventuell marginskatt och andra omkostnader in till partiorganisationen. På grund av arbetslöshet, sjukdom och urholkad pension för kamrater med politiska uppdrag kan lokalavdelningen besluta om annan hantering av mötesarvoden.

12:3

Partiavdelningar som uppbär partistöd betalar till den centrala partikassan motsvarande 20 procent av det partistöd partiavdelningen erhåller från kommunen.

§ 13. Stadgarnas giltighet

13:1

Dessa stadgar gäller för samtliga organisationer och medlemmar i partiet. Regler som fastställs för lokal organisation måste vara förenliga med parti-stadgan.

13:2

Kongressbeslut i stadgefrågor träder omedelbart i kraft.

13:3

Tvist om hur stadgarna ska tolkas avgörs av partistyrelsen.

Kommunistiska Partiet

kommunisterna.org

info@kommunisterna.org

031 - 12 26 31

Det skapande, produktiva arbetet betraktas som en kostnad av en allt girigare överhet som sätter kortsiktiga vinstintressen före människors behov av arbete, välfärd, kultur och en livsbejakande miljö. Denna ordning vill Kommunistiska Partiet vända upp och ner på. Läs mer om hur vi tillsammans kan göra det i vårt program.

